REGIONÁLNE DIFERENCIÁCIE RYBNÉHO HOSPODÁRSTVA SLOVENSKA

Jana Némethová, Daša Oremusová, Alica Krejčová

Abstract

The paper deals with the issues of regional differentiations of fisheries at the regional level in Slovakia. The mentioned regional inequalities are predetermined by the variety of their conditions, activities of legal entities in fisheries and different intensity of activities of users within the particular fishing grounds. Disparities at the regional level are characterized according to the analysis of information on distribution and number of legal entities in fisheries as well as fishing grounds based on their administrator, character and purpose. The processing of those issues comes out from the acquired and further compiled statistical materials. Currently, there are 170 legal entities in fisheries in Slovakia, whereas they are distributed unequally in the Regions of Slovakia. The most of them is located in the Žilina Region (38). Within the scope of their orientation, the majority of them is focused on fish farming (144), while just 20 are concentrated on fish processing. In Slovakia, there are registered 1,920 fishing grounds, which are predominantly in the administration of the Slovak Angling Association. According to the structure, even 57.3% of them have a carp character, while the most of fishing grounds (74.4%) has a fishing purpose.

Keywords: fisheries, legal entities in fisheries, fishing grounds, character and purpose of fishing grounds, regions of Slovakia

Úvod

Rybné hospodárstvo je odvetvím poľnohospodárskej výroby, ktoré sa vyznačuje viacerými regionálnymi diferenciáciami. V podmienkach Slovenska sa budeme zaoberať diferenciáciami na úrovni krajov, ktoré sú determinované ich odlišnými podmienkami, aktivitou subjektov v odvetví rybného hospodárstva a rozdielnou intenzitou činnosti užívateľov v jednotlivých rybárskych revíroch. Disparity na úrovni krajov charakterizujeme na základe analýzy údajov o rozmiestnení a počte subjektov rybného hospodárstva a rybárskych revírov.

Vývoju rybného hospodárstva na Slovensku na rôznych hierarchických úrovniach sú venované práce autorov napr. Némethová, Krejčová (2016), Boltíziar a i. (2014), Dubcová a kol. (2008). Základné informácie týkajúce sa rybovodu nachádzame v prácach Věžník (1989), Brabec, Dubcová (1991), Popjaková (1998), Dubcová a kol. (2013). Z hľadiska chovu rýb je významná kvalita vody vo vodných nádržiach, ktorej sa vo svojich prácach venujú napr. autorky Kašiarová,

Feszterová (2010), Kopernická, Feszterová (2013), hodnotiace najmä problematiku znečisťovania vodných zdrojov a chemické vlastnosti vody.

Pri spracovaní príspevku sme využili viaceré dokumenty regionálneho rozvoja ako napr. Operačný program Rybné hospodárstvo SR 2007 – 2013 (2014), Operačný program Rybné hospodárstvo 2014 – 2020 (2014), SAPARD Plán rozvoja poľnohospodárstva a vidieka Slovenskej republiky (2014) ako aj legislatívne dokumenty ako napr. Zákon o rybárstve č. 139/2002 Z.z. a Zákon č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Informácie sme čerpali aj z internetového zdroja Európskej komisie (2015). Zdrojom štatistických údajov boli priorityne databázy Štatistického úradu SR (2015).

Subjekty rybného hospodárstva

Na základe ustanovení nariadenia Rady (ES) č. 1198/2006 z 27. júla 2006 o Európskom fonde pre rybné hospodárstvo tvorí toto odvetvie akvakultúra a spracovanie rýb (Pôdohospodárska platobná agentúra, 2014). V dôsledku tohto rozdelenia odvetvia rozlišujeme nasledovné subjekty rybného hospodárstva - prevádzkarne na chov rýb (akvakultúra), spracovateľské prevádzkarne (spracovanie rýb) a prevádzkarne pre čerstvé produkty rybolovu. Špecifikom Slovenskej republiky je existencia subjektov, ktorých hlavný predmet činnosti nie je akvakultúra, tzn. že sa podnik zaoberá, okrem iných činností, aj chovom rýb. Väčšinu subjektov je možné zaradiť medzi mikropodniky, najmä rodinné podniky, ktoré dosahujú malú produkciu zameranú na lokálny trh (Viacročný národný strategický plán rozvoja akvakultúry Slovenskej republiky na roky 2014-2020, 2016).

Diferenciácie v rybnom hospodárstve SR hodnotíme z hľadiska zastúpenia jednotlivých subjektov rybného hospodárstva v krajoch Slovenska. V súčasnosti sa na Slovensku nachádza 170 subjektov rybného hospodárstva, ktoré nie sú v rámci krajov zastúpené rovnomerne. Priemerne pripadá na jeden kraj SR 21 subjektov rybného hospodárstva. Najviac subjektov v rybnom hospodárstve je priorityne v Žilinskom kraji (38). Iba 10 subjektov rybného hospodárstva sa nachádza v Košickom kraji. Rovnomernejšie sú rozmiestnené subjekty v rámci Bratislavského (21), Trnavského (24) a Trenčianskeho (22) kraja (tab. 1). Až 144 subjektov rybného hospodárstva na Slovensku je orientovaných na chov rýb a na spracovanie rýb je orientovaných 20 prevádzkarní. Zvyšných 6 prevádzkarní je určených pre čerstvé produkty rybolovu.

V Bratislavskom kraji je umiestnených 10 prevádzkarní na chov rýb, 10 spracovateľských prevádzkarní a 1 prevádzkareň je určená pre čerstvé produkty rybolovu (12,4% zo všetkých prevádzkarní na Slovensku). Chov rýb sa realizuje predovšetkým v okrese Malacky a Pezinok. V rámci krajov Slovenska majú okresy Bratislavy prvenstvo v počte spracovateľských prevádzkarní. Nachádza sa tu 7 subjektov určených na spracovanie produktov rybolovu a 2 subjekty tohto typu sú

umiestnené aj v okrese Malacky. V okrese Senec sa nachádza jedna spracovateľská prevádzkareň, ktorá je súčasne aj prevádzkaňou pre čerstvé produkty rybolovu. Trnavský kraj má 14,1% podiel na celkovom množstve prevádzkarní Slovenska. V kraji sa nachádza 22 subjektov akvakultúry, 1 spracovateľská prevádzkareň a 1 prevádzkareň pre čerstvé produkty rybolovu. Prevádzkarne sú koncentrované prevažne v okresoch Dunajská Streda (7) a Piešťany (7). Na spracovanie rýb je určená jedna prevádzka v okrese Galanta, ktorá je súčasne aj prevádzkaňou pre čerstvé ryby. V Trenčianskom kraji je štruktúrne zloženie prevádzok podobné ako v Trnavskom kraji. Nachádza sa tu 20 subjektov na chov rýb, 1 spracovateľská prevádzkareň a 1 prevádzkareň pre čerstvé produkty rybolovu (12,9% podiel na celkovom množstve prevádzkarní Slovenska). Subjekty akvakultúry sú lokalizované prevažne v blízkosti vodného toku Nitra a to v okrese Partizánske (3) a Prievidza (5). Chov rýb v Trenčianskom kraji je realizovaný aj pri vodnom toku Váh, prevažne v okrese Trenčín (9). Spracovanie rýb vykonáva prevádzkareň v Novom Meste nad Váhom a čerstvé produkty rybolovu poskytuje subjekt v Trenčíne. Nitriansky kraj je charakteristický rovnomernejším rozmiestnením svojich 27 subjektov rybného hospodárstva, pričom majú 15,9% podiel v rámci všetkých prevádzkarní na Slovensku. Z toho 26 subjektov je určených na chov rýb a zvyšná prevádzkareň sa zameriava na spracovanie rýb. Na severe kraja, v okrese Topoľčany, sa nachádza 7 subjektov akvakultúry. Rovnaký počet prevádzkarní má aj okres Nové Zámky. Spracovanie rýb sa realizuje iba v jednom subjekte v okrese Nové Zámky. Čerstvé produkty rybolovu nie sú predmetom činnosti ani jednej prevádzky. V Žilinskom kraji sa nachádza najviac subjektov na chov rýb (32). V kraji sú umiestnené 3 spracovateľské prevádzkarne a 3 prevádzkarne sú určené pre čerstvé produkty rybolovu. Chov rýb sa realizuje najmä v blízkosti rieky Turiec. Jedná sa o okresy Martin, kde je lokalizovaných 10 prevádzkarní a Turčianske Teplice so 4 prevádzkaňami. Na rieku Váh sú viazané subjekty akvakultúry najmä v okrese Liptovský Mikuláš (5). Spracovanie rýb vykonávajú prevádzky v okresoch Ružomberok, Turčianske Teplice a v Žiline. Prevádzkareň v Ružomberku je zameraná aj na čerstvé produkty rybolovu. Ostatné dve prevádzkarne pre čerstvé ryby sa nachádzajú v okrese Turčianske Teplice. Žilinský kraj má 22,4% podiel v početnosti subjektov rybného hospodárstva SR. Banskobystrický kraj je charakteristický nižším počtom prevádzkarní (16) rybného hospodárstva a to aj napriek jeho veľkej rozlohe. Z toho 14 subjektov je určených na chov rýb a zvyšné 2 subjekty sú zamerané na spracovanie produktov rybolovu. Prevádzkarne na chov rýb sú rozptýlené po celom toku rieky Hron, ktorá do tohto kraja zasahuje. Najviac subjektov (4) sa nachádza v okrese Žiar nad Hronom. Na juhu Banskobystrického kraja je lokalizovaný subjekt akvakultúry v okresoch Lučenec a Rimavská Sobota. Spracovanie rýb je predmetom činnosti dvoch subjektov v okresoch Žiar nad Hronom a Rimavská Sobota. Na území Banskobystrického kraja je umiestnených celkovo 9,4% prevádzkarní rybného hospodárstva Slovenska, pričom sa tu nenachádza žiadna prevádzkareň pre čerstvé

produkty rybolovu. Na východe SR vykazujú prevádzkarne menšiu koncentráciu ako na západnom Slovensku. V rámci Prešovského kraja je registrovaných 12 subjektov rybného hospodárstva, čo predstavuje 7,1% všetkých prevádzkarní na Slovensku. Z toho 11 prevádzkarní je určených na chov rýb a 1 prevádzka na spracovanie rýb. Subjekty akvakultúry sú viazané prevažne na rieku Poprad, pričom najviac prevádzkarní (4) sa nachádzajú v okrese Kežmarok. Jediný subjekt určený na spracovanie rýb je lokalizovaný v Poprade. V Prešovskom kraji sa nenachádza prevádzkareň pre čerstvé produkty rybolovu. V Košickom kraji sa nachádza 5,9% všetkých prevádzkarní rybného hospodárstva Slovenska, čo je najmenej v rámci celej republiky. Ich počet je 10, pričom 9 z nich je určených na chov rýb a 1 subjekt predstavuje spracovateľskú prevádzkareň. Najviac subjektov akvakultúry (4) je umiestnených v okrese Rožňava, dva subjekty sa nachádzajú v okrese Michalovce a v Košiciach je jeden subjekt, ktorého predmetom činnosti je spracovanie produktov rybolovu a akvakultúry.

Tab. 1: Počet subjektov rybného hospodárstva v krajoch SR v roku 2014
Table 1: The number of legal entities in fisheries in Regions of Slovakia in 2014

Kraj	Počet prevádzkarní na chov rýb	Počet spracovateľských prevádzkarní	Počet prevádzkarní pre čerstvé produkty rybolovu	Spolu
Bratislavský	10	10	1	21
Trnavský	22	1	1	24
Trenčiansky	20	1	1	22
Nitriansky	26	1	0	27
Žilinský	32	3	3	38
Banskobystrický	14	2	0	16
Prešovský	11	1	0	12
Košický	9	1	0	10
Spolu	144	20	6	170

Zdroj: Rybárstvo, 2012; vlastné spracovanie, 2015

Rybárske revíry a ich organizačná štruktúra

Na rybárskych revíroch sa uplatňuje rybárske právo, ktoré predstavuje podľa Zákona č. 139/2002 Z.z. o rybárstve oprávnenie chrániť, chovať a loviť ryby vo vodách vyhlásených za rybárske revíry a ulovené ryby si privlastňovať. Rybárske právo zahŕňa oprávnenie užívať na to v nevyhnutnej miere pobrežné pozemky. Z hľadiska organizačnej štruktúry vymedzujeme podniky, ktoré rybárske revíry spravujú, vlastní, prenajímajú a samotných užívateľov, ktorí na revíroch

hospodária a vykonávajú rybárske právo. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR prideliť výkon rybárskeho práva v rybárskom revíri jednotlivým oprávneným užívateľom, kde dominuje Slovenský rybársky zväz (SRZ). Ďalším užívateľom sú Lesy Slovenskej republiky, š.p., Banská Bystrica (Lesy SR), Vojenské lesy a majetky Slovenskej republiky, š.p. (VLM), Štátne lesy TANAPu a Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. (SVP). Hlavným užívateľom rybárskych revírov je SRZ, ktorý sa podieľa na hospodárskej, rekreačnej a športovej činnosti v rybnom hospodárstve na 92,1% revíroch. Užívateľ Lesy SR má v záujme svojej činnosti 3,9% rybárskych revírov a VLM obhospodaruje 2,3% revírov. Užívateľom menej ako 1% množstva rybárskych revírov sú Štátne lesy TANAPu a SVP, š.p. (graf 1).

Na Slovensku sa nachádza 1 920 rybárskych revírov. Užívateľskú činnosť budeme rozoberať v prípade 1 905 rybárskych revírov, ktoré zasahujú do územia práve jedného kraja Slovenska. Zvyšných 15 revírov zasahuje do územia viacerých krajov. Najviac revírov pod správou SRZ sa nachádza v Nitrianskom kraji (257), v Žilinskom kraji (252) a Banskobystrickom kraji (245). V Bratislavskom kraji hospodári SRZ na 126 rybárskych revírov, čo je najmenej v rámci tohto občianskeho združenia. Lesy SR obhospodaruje 74 rybárskych revírov, pričom najviac z nich sa nachádza v Banskobystrickom kraji (22). V Žilinskom kraji sa nachádza 11 revírov, v Nitrianskom kraji 12 revírov. Najmenej rybárskych revírov (2) zaznamenávame v Trenčianskom kraji.

Graf 1: Rybárske revíry SR podľa užívateľa v roku 2012

Graph 1: Fishing grounds in Slovakia according to the user in 2012

Zdroj: Rybárstvo, 2012; vlastné spracovanie, 2015

Medzi najvýznamnejšie rybárske revíry patrí napríklad Gidra (potok), Blava (potok), Parná č. 3 (potok) v odštepnom závode Smolenice (Lesy SR, 2015). VLM SR, š.p. obhospodaruje 43 revírov. V 23 rybárskych revíroch v Bratislavskom kraji hospodári odštepny závod VLM SR Malacky a 13 revírov patrí do Prešovského kraja. Najlepšie podmienky pre rybné hospodárstvo má prostredie v pôsobnosti odštepného závodu Malacky, kde sa nachádzajú dve sústavy rybníkov: Rakáreňská

sústava a Marhečská sústava (Vojenské lesy a majetky SR, 2015). Príspevková organizácia Štátne lesy TANAPu poskytuje možnosť športového rybolovu na Bielom Váhu alebo Ždiarskej Belej v rámci Strediska genofondu rýb vo Východnej. Činnosť vykonávajú na 9 rybárskych revíroch v Žilinskom kraji a na 9 revíroch v Prešovskom kraji (Štátne lesy TANAPu, 2015). SVP figuruje predovšetkým ako správca vodných tokov a povodí na Slovensku. Zabezpečuje starostlivosť o vodné toky a má celoštátnu pôsobnosť so štyrmi odšepnými závodmi (OZ): OZ Bratislava, OZ Piešťany, OZ Banská Bystrica, OZ Košice. SVP funguje ako užívateľ v 16 rybárskych revíroch. Najviac z nich (8) je umiestnených v Banskobystrickom kraji, 4 sa nachádzajú v Žilinskom kraji, 2 v Prešovskom kraji a 2 rybárske revíry v Košickom kraji (Slovenský vodohospodársky podnik, 2015) (tab. 2).

Tab. 2: Počet rybárskych revírov v krajoch SR podľa užívateľa v roku 2012

Table 2: Number of fishing grounds in the Regions of Slovakia according to the user in 2012

Kraj	Užívateľ rybárskych revírov					Spolu
	SRZ Žilina	Lesy SR, š.p., Banská Bystrica	VLM SR, š.p. Pliešovce	Štátne lesy TANAPu Tatranská Lomnica	SVP, š.p.	
Bratislavský	126	3	26	0	0	155
Trnavský	240	10	0	0	0	250
Trenčiansky	195	2	0	0	0	197
Nitriansky	257	12	0	0	0	270
Žilinský	252	11	1	9	4	277
Banskobystrický	245	22	3	0	8	279
Prešovský	229	7	13	9	2	260
Košický	210	7	0	0	2	219
Spolu	1 754	74	43	18	16	1905

Zdroj: Rybárstvo, 2012; vlastné spracovanie, 2015

Správa rybárskych revírov

Jednotlivé rybárske revíry prináležia správcom, vlastníkom, resp. nájomcom týchto plôch. Majetok vzťahujúci sa na rybárske revíry má v správe predovšetkým SVP, š.p., OZ Piešťany, SVP, š.p., OZ Košice, SVP, š.p., OZ Banská Bystrica, Lesy SR, š.p., Banská Bystrica a SVP, š.p., OZ Bratislava. Až 1 249 rybárskych revírov na Slovensku spravuje SVP prostredníctvom odšepných závodov OZ Piešťany, OZ Košice, OZ Banská Bystrica a OZ Bratislava. Lesy SR spravujú 125 rybárskych revírov. Z celkového počtu rybárskych revírov nemá 511 revírov uvedeného správcu. Podniky, ktoré vlastní menej ako 10 rybárskych revírov sme nezaradili do tabuľky. Patria sem podniky SVP, š.p., OZ Ružomberok, Štátne lesy TANAPu, VLM, obec Dúbrava a Markušovce. Nasledujúce údaje poukazujú na správu v oblasti rybárskych revírov, pričom správcom prináleží viac ako 10 revírov.

Najvýznamnejším správcom rybárskych revírov je SVP, š.p., OZ Piešťany, ktorý spravuje 27,7% revírov na Slovensku. Významným podiel (18,9%) na počte rybárskych revírov má SVP, š.p., OZ Košice. Až 14,4% revírov vlastní SVP, š.p., OZ Banská Bystrica. Lesy SR zastrešujú 6,6% rybárskych revírov a 5,3% prináleží SVP, š.p., OZ Bratislava. Z celkového množstva až 27,1% rybárskych revírov nemá uvedeného správcu (tab. 3).

SVP je najvýznamnejším správcom vodných tokov a povodí na Slovensku. Zabezpečuje starostlivosť o vodné toky a zabezpečuje kvantitu a kvalitu povrchových a podzemných vôd. SVP spravuje 978 rybárskych revírov. Lesy SR, š.p., Banská Bystrica vlastní 125 rybárskych revírov.

Tab. 3: Počet rybárskych revírov v krajoch SR podľa správcu v roku 2012

Table 3: Number of fishing grounds in the Regions of Slovakia according to the administrator in 2012

Kraj	Správca rybárskych revírov						Spolu
	SVP, š.p., OZ Piešťany	SVP, š.p., OZ Košice	SVP, š.p., OZ Banská Bystrica	Lesy SR, š.p., Banská Bystrica	SVP, š.p., OZ Bratislava	Nezistené	
Bratislavský	0	0	0	3	25	128	156
Trnavský	57	0	0	9	52	132	250
Trenčiansky	172	0	0	2	0	20	194
Nitriansky	71	0	34	13	22	132	272
Žilinský	223	0	0	29	0	17	269
Banskobystrický	0	0	216	44	0	18	278
Prešovský	0	200	0	8	0	39	247
Košický	0	156	21	17	0	25	219
Spolu	523	356	271	125	99	511	1 885

Zdroj: Rybárstvo, 2012; vlastné spracovanie, 2015

Počet rybárskych revírov

Počet rybárskych revírov a ich koncentráciu ovplyvňuje množstvo vodných tokov a vodných plôch, na ktorých je možné vykonávať rybárstvo. Slovensko je charakteristické vhodnými prírodnými podmienkami pre túto činnosť. V krajine sa nachádza celkovo 1 920 rybárskych revírov, z čoho 15 rybárskych revírov zasahuje do územia dvoch krajov. Táto situácia nastáva napríklad pri 5 rybárskych revíroch, ktoré patria do Bratislavského a súčasne aj do Trnavského kraja, čiže nie sú priradené iba jednému kraju. Vzhľadom na túto skutočnosť budeme pracovať s 1 905 rybárskymi revírmi, ktoré sú jednoznačne umiestnené do oblasti práve jedného kraja. Tieto rybárske revíry sú rozmiestnené pomerne rovnomerne po celom území republiky. Počet rybárskych revírov v rámci jednotlivých krajov je v rozmedzí od 156 do 278 revírov. Najviac z nich sa nachádza v Žilinskom kraji

(278). Ďalších 277 rybárskych revírov zasahuje do územia Banskobystrického kraja. V Nitrianskom kraji je 274 revírov a v Prešovskom kraji sa nachádza 260 revírov. V Trnavskom kraji evidujeme 243 revírov, v Košickom kraji 219 revírov a v Trenčianskom kraji 198 revírov. Najmenej plôch určených na výkon rybárskeho práva zaznamenávame v Bratislavskom kraji (156). Z hľadiska podielu jednotlivých krajov na množstve revírov Slovenska dominuje trojica krajov: Žilinský (14,6%), Banskobystrický (14,5%) a Nitriansky kraj (14,4%).

Charakter rybárskych revírov

Charakter rybárskych revírov je vlastnosť vody, na základe ktorej členíme jednotlivé revíry na kaprové a lososové. Charakter vôd je determinovaný polohou revíra, klimatickými podmienkami miest, kde je revír umiestnený a druhom zarybnenia týchto vodných plôch. Podľa Zákona č. 139/2002 Z.z. o rybárstve tvoria **kaprové vody** prostredie na život nasledujúcich druhov rýb: kapor rybníčný (*Cyprinus carpio*), kapor sazan (*Cyprinus carpio*), štika severná (*Esox lucius*), zubáč veľkoústý (*Stizostedion lucioperca*), sumec veľký (*Silurus glanis*) a úhor európsky (*Anguilla anguilla*). V kaprových vodách sa nachádzajú aj sprievodné druhy rýb, najmä hlaváčka podunajská (*Hucho hucho*), podustva severná (*Chondrostoma nasus*), mrena severná (*Barbus barbus*), jalec hlavatý (*Leuciscus cephalus*) a jalec maloústý (*Leuciscus leuciscus*). Kaporové revíry sú typické pre nížinné úseky riek, toky nížinnej zóny, vodné nádrže a ostatné vodné plochy.

Zákon č. 139/2002 Z.z. o rybárstve vymedzuje **lososové vody** ako priestor výskytu druhov rýb, akými sú: pstruh potočný (*Salmo trutta morpha fario*), pstruh dúhový (*Oncorhynchus mykiss*), hlaváčka podunajská (*Hucho hucho*), sivoň potočný (*Salvelinus fontinalis*), lipen tytiánový (*Thymallus thymallus*). Ku sprievodným druhom zaraďujeme hlaváča bielooplutvého (*Cottus gobio*), hlaváča pásoplutvého (*Cottus poecilopus*), čerebľu pestrú (*Phoxinus phoxinus*) a slíža severného (*Barbatula barbatula*). Následne sa lososové vody členia na lososové vody pstruhové a lipňové. Medzi pstruhové vody patria bystriny, horské a podhorské potoky, horné úseky riek, vodné nádrže, ostatné vodné plochy a sekundárne pstruhové pásma nachádzajúce sa pod vodnými nádržami. V týchto vodách má dominantné zastúpenie pstruh. Lipňové vody sa nachádzajú v podhorských úsekoch potokov, riek a v sekundárnych pstruhových pásmach pod vodnými nádržami. Svojim charakterom a kvalitou utvárajú prostredie na dominantné zastúpenie lipňa. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR rozdeľuje charakter rybárskych revírov do skupín: kaprový, kaprový s výskytom hlaváčky, lososový pstruhový, lososový lipňový, lososový lipňový s výskytom hlaváčky.

Charakter vôd určujeme v 1 905 rybárskych revíroch, z čoho má 1 091 kaprový charakter, čo predstavuje 57,3% z celkového počtu revírov na Slovensku. Len 8 revírov je podľa charakteru a kvality vody zaradených ku kaprovým revírom s výskytom hlaváčky. Na Slovensku sa nachádza 806 lososových rybárskych

revírov, na čom majú najväčší podiel lososové pstruhové revíry (40,2%). Lipňové lososové vody s výskytom hlavátky majú 1,4% podiel a 13 rybárskych revírov v SR má lososový lipňový charakter (graf 2).

Graf 2: Rybárske revíry SR podľa charakteru vôd v roku 2012

Graph 2: Fishing grounds in Slovakia according to the character of water in 2012

Zdroj: Rybárstvo, 2012; vlastné spracovanie, 2015

Vysvetlivky: kaprový (HL) = kaprový s výskytom hlavátky, lososový – Li = lososový lipňový, lososový – Li (HL) = lososový lipňový s výskytom hlavátky, lososový – P = lososový pstruhový

Bratislavský kraj je charakteristický nížinatým reliéfom a vyššou priemernou teplotou, na základe čoho v kraji dominujú kaprové revíry (147). Ďalších 9 rybárskych revírov má lososový pstruhový charakter a nachádzajú sa vo vyššie položených oblastiach Malých Karpát (tab. 4).

Revíry v Trnavskom kraji majú podobný charakter ako revíry v Bratislavskom kraji, pričom 232 z 243 rybárskych revírov má kaprový charakter. Zvyšných 11 revírov charakterom a kvalitou podmieňujú výskyt pstruhov. Rybárske revíry v Trenčianskom kraji majú charakter kaprový, kaprový s výskytom hlavátky, lososový lipňový a lososový pstruhový. Predpokladom pre výskyt pstruhov sú vyššie položené oblasti a tečúce vody s nižšou teplotou, najmä rieka Váh. Tieto podmienky sú charakteristické pre 113 pstruhových revírov zasahujúcich do kraja. V nížinatých oblastiach sa nachádza 82 kaprových revírov a 2 revíry majú charakter kaprový s výskytom hlavátky. Jeden revír v kraji je charakteristický výskytom lipňa.

V Nitrianskom kraji sa nachádza najviac kaprových revírov (263) v rámci celej republiky. Zastúpenie kaprov v rybárskych revíroch je podmienené vhodnými prírodnými podmienkami kraja, ako aj vlastnosťami rieky Nitra, ktorá do kraja zasahuje. Vo vyššie položených oblastiach sa nachádza 11 pstruhových revírov (mapa 1).

Tab. 4: Počet rybárskych revírov v krajoch SR podľa charakteru v roku 2012

Table 4: Number of fishing grounds in the regions of Slovakia according to the character in 2012

Kraj	Počet rybárskych revírov					Spolu
	kaprový	kaprový (HL)	lososový - Li	lososový Li (HL)	lososový - P	
Bratislavský	147	0	0	0	9	156
Trnavský	232	0	0	0	11	243
Trenčiansky	82	2	1	0	113	198
Nitriansky	263	0	0	0	11	274
Žilinský	63	3	6	12	194	278
Banskobystrický	132	2	2	5	136	277
Prešovský	64	0	3	10	183	260
Košický	108	1	1	0	109	219
Spolu	1 091	8	13	27	766	1 905

Zdroj: Rybárstvo, 2012; vlastné spracovanie, 2015

Vysvetlivky: kaprový (HL) = kaprový s výskytom hlavátky, lososový – Li = lososový lipňový, lososový – Li (HL) = lososový lipňový s výskytom hlavátky, lososový – P = lososový pstruhový

Mapa 1: Rybárske revíry v okresoch SR podľa ich charakteru v roku 2012

Map 1: Fishing grounds in districts of Slovakia according to the character in 2012

Zdroj: Rybárstvo, 2012; spracovala Alica Krejčová, 2015

Vysvetlivky: kaprový (HL) = kaprový s výskytom hlavátky, lososový – Li = lososový lipňový

Do územia Žilinského kraja zasahuje najviac rybárskych revírov na Slovensku (278), pričom z hľadiska charakteru majú zastúpenie vo všetkých piatich skupinách. S kaprami hospodária užívatelia na 63 revíroch a na pstruha je zameraných 194 rybárskych revírov. Pstruhové revíry sa nachádzajú hlavne v blízkosti riek Váh, Orava a Kysuca. Do kraja zasahuje 12 lipňových revírov s výskytom hlavátky, 6 lososových lipňových revírov a 3 kaprové revíry s výskytom hlavátky. Revíry Banskobystrického kraja majú zastúpenie vo všetkých skupinách podľa ktorých určujeme charakter vôd. V kraji sa nachádza 136 pstruhových revírov a kaprovým charakterom vôd sa vyznačuje 132 revírov. Lipňový charakter je charakteristický pre 7 revírov, pričom v 5 z nich sa vyskytuje hlavátka. Do územia kraja zasahujú 2 rybárske revíry s výskytom hlavátky. Jednotliví užívatelia v Prešovskom kraji vykonávajú rybárske právo na 260 revíroch. V rámci charakteru vôd v rybárskych revíroch dominujú lososové pstruhové vody (183). Kaprové vody zaznamenávame v 64 revíroch a 10 rybárskych revírov má lososový lipňový charakter s výskytom hlavátky. V kraji sa tiež nachádzajú 3 lososové lipňové rybárske revíry. Na území Košického kraja sa nachádza 219 rybárskych revírov. Územie je charakteristické rovnomerným zastúpením kaprových (108) a pstruhových revírov (109). Zvyšné 2 revíry majú kaprový charakter s výskytom hlavátky a lososový lipňový charakter.

Účel rybárskych revírov

Vymedziť účel rybárskeho revíru znamená určiť, na čo táto vodná plocha slúži a aké činnosti rybolovu je na nej možné vykonávať. Účel rybárskeho revíru môže byť lovný, chovný, ďalej rozlišujeme podľa účelu revír typu chyt' a pusť (CHaP) a revír vyhlásený za chránenú rybársku oblasť (CHRO). V lovnom revíri môžu osoby s platným rybárskym lístkom loviť ryby a privlastňovať si ich (Slovenský rybársky zväz – Rada Žilina, 2015a). Na základe Zákona č. 139/2002 Z.z. o rybárstve je chovný rybársky revír určený na chov generačných a násadových rýb využívaných na zarybňovanie rybárskych revírov. V chovnom revíri je zakázaný lov rýb s výnimkou odlovu vykonávaného užívateľom na chovný účel. Podľa Zákona č. 139/2002 Z.z. o rybárstve môže byť revír vyhlásený za chránenú rybársku oblasť. Predmetom záujmu užívateľov je ochrana genofondu rýb a skvalitňovanie stavu pôvodných druhov rýb. V chránenej oblasti je zakázané loviť ryby, rušiť neres rýb, vývoj plôdika a násady alebo rušiť zimovanie rýb a vykonávať ťažbu riečnych materiálov. Zákon č. 139/2002 Z.z. o rybárstve vymedzuje rybársky revír s režimom „Lovenie rýb a ich púšťanie“ alebo revír s režimom „Chyt' a pusť“ (CHaP). Účelom revíru je lov jednotlivých druhov rýb trofejných veľkostí, pričom je zakázané si privlastniť úlovok.

Rybárske revíry na Slovensku majú prevažne lovný účel (74,4%). Na chov rýb je určených 429 rybárskych revírov, teda 22,5%. Na Slovensku je 28 rybárskych revírov vyhlásených za CHRO, čo je približne 1,5% zo všetkých revírov. O 3 revíry viac má kategória CHaP s podielom 1,6% na celkovom počte revírov (graf 3).

Graf 3: Rybárske revíry SR podľa účelu v roku 2012

Graph 3: Fishing grounds in Slovakia according to the purpose in 2012

Zdroj: Rybárstvo, 2012; vlastné spracovanie, 2015

Vysvetlivky: CHaP = Chyt' a pust', CHRO = Chránená rybárska oblasť

Z celkového počtu rybárskych revírov v Bratislavskom kraji má 130 revírov lovný účel. Chov generačných a násadových rýb vykonávajú užívatelia na 22 revíroch v kraji a 2 revíry sú vyhlásené Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR za CHRO. Na zvyšných 2 rybárskych revíroch sa lovia ryby bez privlastnenia si úlovku. V Trnavskom kraji sa nachádza 243 rybárskych revírov, z čoho je 221 určených na lov rýb. V oblastiach 18 revírov sa uskutočňuje chov rýb. Na území 1 revíru v Trnavskom kraji je lov rýb zakázaný a tento revír predstavuje CHRO. Účel revíru typu CHaP reprezentujú 3 rybárske revíry.

Trenčiansky kraj sa vyznačuje vyšším podielom chovných revírov (54). Z celkového počtu však dominuje 139 rybárskych revírov s lovným režimom. Za CHRO sú vyhlásené 2 revíry a 3 revíry sú určené na lov bez privlastnenia si úlovku.

Revíry v Nitrianskom kraji sa využívajú prevažne na lov rýb (212). Na území kraja sa nachádza 56 chovných revírov a 8 CHRO. Špecifický typ rybárskych revírov CHaP je zastúpený 5 revírmi. Najväčší počet chovných revírov sa nachádza v Žilinskom kraji (89). Lov rýb vykonávajú užívatelia v 176 revíroch. Na území kraja sa nachádza 8 CHRO a v 5 revíroch typu CHaP môžu športoví rybári loviť ryby trofejných veľkostí. Banskobystrickom kraji je za chránenú rybársku oblasť vyhlásených 11 rybárskych revírov, čo je najviac spomedzi všetkých revírov Slovenska. Ďalších 196 rybárskych revírov má lovný účel a v 66 revíroch sa chovajú generačné a násadové ryby. Lov rýb bez privlastnenia si úlovku sa uskutočňuje v 4 rybárskych revíroch v kraji. Z celkového počtu rybárskych revírov v Prešovskom kraji (260) je 185 určených na lov rýb. Užívatelia chovajú ryby v oblasti 70 revírov. V 2 CHRO je lov rýb zakázaný a 3 rybárske revíry majú účel CHaP. V Košickom kraji sa nachádza najviac revírov, kde je charakteristický lov rýb bez privlastnenia si úlovku (6). V 158 rybárskych revíroch je účel lovný. Užívatelia hospodária v 54 revíroch s chovným účelom a 1 rybársky revír je vyhlásený Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR za chránenú rybársku oblasť (tab. 5, mapa 2).

Tab. 5: Počet rybárskych revírov v krajoch SR podľa účelu v roku 2012
 Table 5: Fishing grounds in regions of Slovakia according to the purpose in 2012

Kraj	Účel rybárskych revírov				Spolu
	lovný	chovný	CHRO	CHaP	
Bratislavský	130	22	2	2	156
Trnavský	221	18	1	3	243
Trenčiansky	139	54	2	3	198
Nitriansky	212	56	1	5	274
Žilinský	176	89	8	5	277
Banskobystrický	196	66	11	4	281
Prešovský	185	70	2	3	260
Košický	158	54	1	6	219
Spolu	1 417	429	28	31	1 905

Zdroj: Rybárstvo, 2012; vlastné spracovanie, 2015

Vysvetlivky: CHaP = Chyt' a pust', CHRO = Chránená rybárska oblasť

Mapa 2: Rybárske revíry v okresoch SR podľa účelu v roku 2012

Map 2: Fishing grounds in districts of Slovakia according to the purpose in 2012

Zdroj: Rybárstvo, 2012; spracovala Alica Krejčová, 2015

Vysvetlivky: CHaP = Chyt' a pust', CHRO = Chránená rybárska oblasť

Záver

V rámci príspevku sme sa zaoberali hodnotením regionálnych diferenciácií rybného hospodárstva Slovenska porovnaním zastúpenia subjektov rybného

hospodárstva v jednotlivých krajochoch. Zo súčasných 170 subjektov je ich najvyššie zastúpenie pozorované najmä v Žilinskom (38 subjektov), Nitrianskom (27 subjektov) a Trnavskom kraji (24 subjektov). Najmenej podnikov sa nachádza v krajochoch východného Slovenska. V práci sme sa zaoberali aj charakteristikou rybárskych revírov spolu s ich organizačnou štruktúrou. Hlavným užívateľom rybárskych revírov je na Slovensku Slovenský rybársky zväz, ktorý vyvíja činnosť až na 92,1% revírov. Ďalšími užívateľmi sú Lesy SR, š.p. Banská Bystrica (3,9% revírov), Vojenské lesy a majetky Slovenskej republiky, š.p. (2,3% revírov) a Štátne lesy TANAPU a Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. s menej ako 1 % rybárskych revírov. Počet rybárskych revírov v jednotlivých krajochoch Slovenska je podmienený množstvom vodných tokov a vodných plôch, na ktorých je možné vykonávať rybárstvo. Celkovo je v SR evidovaných 1920 rybárskych revírov, pričom v krajochoch majú zastúpenie v rozmedzí 156 revírov (Bratislavský kraj) až po 278 revírov (Banskobystrický kraj). Z hľadiska podielu jednotlivých krajov na množstve revírov Slovenska dominuje trojica krajov - Žilinský kraj (14,6%), Banskobystrický kraj (14,5%) a Nitriansky kraj (14,4%). Na základe vlastností vôd nadobúdajú jednotlivé revíre svoj typický charakter, ktorý môže mať v základe podobu kaprových či lososových vôd. Viac ako polovica revírov (1100) má kaprový charakter, z čoho má 8 revírov kaprový charakter s výskytom hlavátky. Lososový charakter vykazuje zvyšných 805 revírov, pričom medzi nimi dominujú revíre lososovo-pstruhového charakteru sústredené prevažne v Žilinskom a Prešovskom kraji. Z hľadiska účelu prevažujú na Slovensku revíre s lovným účelom (74,4%). Na chov rýb je určených 22,5% revírov, chránené rybárske oblasti predstavujú 1,5% zo všetkých revírov a 1,6 % tvoria revíry typu chyt' a pust'.

Literatúra

- BOLTIŽIAR, M. – DUBCOVÁ, A. – KRAMÁREKOVÁ, H. – KROGMANN, A. – NÉMETHOVÁ, J. – RAMPAŠEKOVÁ, Z. – REPASKÁ, G. – ŠOLCOVÁ, L. – TREMBOŠOVÁ, M. – VALACH, M. – VESELOVSKÝ, J. – VILINOVÁ, K. – VOJTEK, M. – VOJTEKOVÁ, J. 2014. *Krajina a ľudia Nitrianskeho samosprávneho kraja*. Nitra : UKF, 2014. 278 s. ISBN 978-80-558-0530-6.
- BRABEC, F. – DUBCOVÁ, A. 1991. *Kapitoly z geografie poľnohospodárstva*. Nitra : Pedagogická fakulta, 1991. 125 s. ISBN 80-85183-58-7.
- DUBCOVÁ, A. – LAUKO, V. – TOLMÁČI, L. – CIMRA, J. – KRAMÁREKOVÁ, H. – KROGMANN, A. – NEMČIKOVÁ, M. – NÉMETHOVÁ, J. – OREMUSOVÁ, D. – GURŇÁK, D. – KRIŽAN, F. 2008. *Geografia Slovenska*. Nitra : UKF, 2008. 351 s. ISBN 978-80-8094-422-3.
- EURÓPSKA KOMISIA. 2015. [online]. [cit. 2015-11-15]. Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/eff/index_sk.htm.
- KAŠIAROVÁ, S. – FESZTEROVÁ, M. 2010. Changes in Stream Water

- Contamination in Select Slovakian Settlements. In *Polish Journal of Environmental Studies*. ISSN 1230-1485, 2010, vol. 19, no. 2, p. 343-349.
- KOPERNICKÁ, M. – FESZTEROVÁ, M. 2013. Vodné nádrže v okrese Topoľčany a ich vybrané chemické charakteristiky. In *Geografické štúdie*. ISSN 1337-9445, 2013, roč. 17, č. 1, s. 17-40.
- NÉMETHOVÁ, J. – KREJČOVÁ, A. 2016. Rybné hospodárstvo Slovenska. In *Geografické informácie*. ISSN 1337-9453, roč. 20, č. 1, s. 61- 80.
- OPERAČNÝ PROGRAM RYBNÉ HOSPODÁRSTVO SR 2007 – 2013. 2014. [online]. Bratislava : Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka slovenskej republiky, 2014. [cit. 2016-09-05]. Dostupné na internete: <http://www.mpsr.sk/index.php?navID=263&navID2=263&sID=43&id=5426>.
- OPERAČNÝ PROGRAM RYBNÉ HOSPODÁRSTVO SR 2014 – 2020. 2014. [online]. Bratislava : Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka slovenskej republiky, 2014. [cit. 2016-09-05]. Dostupné na internete: <http://www.mpsr.sk/index.php?start&navID=262&id=8779>.
- POPJAKOVÁ, D. 1998. *Stručný prehľad základných pojmov z geografie poľnohospodárstva, rybného a lesného hospodárstva*. Banská Bystrica: Metodické centrum, 1998. 39 s. ISBN 80-8041-206-5
- RYBÁRSTVO. 2012. [online]. Bratislava : Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, 2012. [cit. 2015-09-05]. Dostupné na internete: <http://www.minzp.sk/oblasti/voda/rybarstvo>.
- SAPARD PLÁN ROZVOJA POĽNOHOSPODÁRSTVA A VIDIEKA SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2014. [online]. Bratislava : Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, 2014. [cit. 2016-09-05]. Dostupné na internete: <http://www.mpsr.sk/index.php?navID=47&sID=34&navID2=226>.
- SPOTREBA RÝB NA SLOVENSKU. 2015. Bratislava : Štatistický úrad Slovenskej republiky. 2015. [online]. [cit. 2015-11-13]. Dostupné na internete: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=791>.
- VIACROČNÝ NÁRODNÝ STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJA AKVAKULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA ROKY 2014 – 2020. 2016. [online]. Bratislava : Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky. [cit. 2016-09-05]. Dostupné na internete: <http://www.mpsr.sk/index.php?navID=47&sID=43&navID2=2>.
- VĚŽNÍK, A. 1993. *Geografie zemědělství II*. Praha: SPN, 1989, 127 s.
- ZÁKON č. 139/2002 Z.z. o rybárstve. 2015. [online]. [cit. 2015-11-15]. Dostupné na internete: <http://www.vyvlastnenie.sk/predpisy/zakon-o-rybarstve>.
- ZÁKON č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov. 2015. [online]. [cit. 2015-11-15]. Dostupné na internete: <http://www.vyvlastnenie.sk/predpisy/zakon-o-posudzovani-vplyvov-na-zivotne-prostredie>

REGIONAL DIFFERENTIATIONS OF FISHERIES IN SLOVAKIA

Summary

Within the paper, we focused on the assessment of regional differentiations of fisheries in Slovakia through the comparison of representation of legal entities in fisheries in the particular Regions of Slovakia. From the total number of 170 entities, the highest share was registered in the Žilina Region (38 entities), Nitra Region (27 entities) and Trnava Region (24 entities). On the other hand, the smallest number of entities is located within the Regions in Eastern Slovakia. We also dealt with the characteristics of fishing grounds along with their organizational structure. The Slovak Angling Association is the main user of fishing grounds, because its activities were observed in 92.1% of the all fishing grounds. Other users are represented by the Forests of the Slovak Republic, state-owned enterprise, Banská Bystrica (3.9% of fishing grounds), the Military Forests and Estates of the Slovak Republic, state-owned enterprise (2.3% of fishing grounds), the State Forests of TANAP and the Slovak Water-Management Enterprise, state-owned enterprise with the proportion less than 1% of the total number of fishing grounds. The number of fishing grounds in the particular Regions of Slovakia is conditioned by number of water courses and water areas that are suitable for fishing purposes. Summarily, there are 1,920 fishing grounds in Slovakia, while their representation changes from 156 (the Bratislava Region) to 278 (the Banská Bystrica Region). From the viewpoint of the share of Regions in the total number of fishing grounds, the dominant position was evidenced in these three Regions – the Žilina Region (14.6%), the Banská Bystrica Region (14.5%) and the Nitra Region (14.4%). Based on the attributes of water, the particular fishing grounds get their typical character. Basically, they can be divided into the carp and salmon type. More than a half of fishing grounds (1,100) belong to the carp type, while 8 grounds of them are typical for the incidence of the Danube salmon. The rest (805 grounds) belongs to the salmon type. There are dominant the fishing grounds typical for salmon-trout character that are concentrated mostly in the Žilina Region and Prešov Region. Concerning the purpose, the most (74.4%) of Slovak fishing grounds have fishing purpose. There are 22.5% fishing grounds used for fish farming, fishing protected areas are represented just by 1.5% of the all fishing grounds and 1.6% of fishing grounds belong to the category “catch and release”.

RNDr. Jana Némethová, PhD.

RNDr. Daša Oremusová, PhD.

Mgr. Alica Krejčová

Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF v Nitre

Trieda A. Hlinku 1, 949 74 Nitra

E-mail: jnemethova@ukf.sk, doremusova@ukf.sk